

Det Norske Totalavholdsselskap

Postadresse: Postboks 8885, Youngstorget, 0028 Oslo

Oslo, 17.12.2009

Helse- og omsorgsdepartementet
Pb. 8011 Dep.
0030 Oslo

HØRINGSUTTALELSE TIL ENDRING I ALKOHOLLOVGIVNINGEN

Det Norske Totalavholdsselskap har følgende merknader til forslaget:

1 Maksimaltider for skjenking av alkoholholdig drikk

Det Norske Totalavholdsselskap mener at departementets forslag om innskrenking av alkoholovens maksimaltid for skjenking med 1 time er underbygget svært godt.

Alkohol er, som det framkommer i høringsdokumentet, det rusmiddelet som forårsaker mest sosiale og helsemessige skader. Skadene rammer ikke bare de som selv bruker alkohol men familie, lokalmiljø og hele samfunnet. Å innskrenke skjenketidene med en time er et viktig og virkningsfullt steg på veien mot å redusere skadevirkningene av norsk alkoholkultur. Det er grunn til å mene at ytterligere innskrenking av skjenketidene vil ha en enda større effekt. Det siste året har flere kommuner vedtatt å senke sine maksimale skjenketider med ½ til 1 time og oppnådd forholdsmessig oppsiktsvekkende gode resultater i forhold til voldssituasjonen:

Eksempel på gode erfaringer:

- I Horten gikk volden ned med 20 % etter ett år med stenging 02.00, i følge politiet.
- I Tønsberg rapporterer politiet om 37 % mindre vold etter 6 måneder med stenging 02.00.
- I Arendal ser politiet en nedgang i antall ordens- og voldssaker på 33,3 % fra 2007 til 2008, etter skjenketidsreduisering fra kl. 03.00-02.00.
- I Bergen har politiet sett færre voldsepisoder etter reduisering av skjenketidene til 02.30.
- I Trondheim har volden i sentrum blitt redusert med 30 %, og i byen generelt med 20 % i siste kvartal av 2008, etter innføring av skjenkestopp kl. 02.00, i følge politiet.
- I Fredrikstad, Halden og Sarpsborg melder politiet om 21,6 % færre legemskrenkelser etter kutt i skjenketidene.

2 Kontroll og reaksjonsbestemmelser

a) Prøveordning med inndragning på stedet

Det Norske Totalavholdsselskap mener departementet på en god måte underbygger forslaget om å åpne for en prøveordning med mulighet for inndragning av skjenkebevilling på stedet av kommunale kontrollører. Forslaget støttes.

Kommunenes ansvar for kontroll av alkohollovgevingen bør innskjerpes. Det er kommunale kontrollører som opplever bruddene på alkoholoven og har kompetansen til å formulere forslag til vedtak basert på det de opplever som brudd. Det er hensiktsmessig at brudd i

Det Norske Totalavholdsselskap

Postadresse: Postboks 8885, Youngstorget, 0028 Oslo

kjerneområdet av alkoholovens formål får en rask reaksjon slik at alvoret i bruddet synliggjøres. Hvorfor skal slike effektive tiltaksmuligheter forbeholdes vedtak knyttet til mat, bygninger eller økonomi? Spørsmål om alkoholserving er i høyeste grad et helse spørsmål.

Minimumsreaksjon ved alvorlige brudd

Vi mener det i den forbindelse bør oppstilles minstekrav til overtredelsens alvorlighet. Det bør være mulig å gradere alvorlighet når det kommer til kontroll av skjenkenæringen, på samme måte som dette gjøres under håndheving av trafikkreglene. Ved inndragning på stedet er det i utgangspunktet snakk om alvorlige brudd, som skjenking til mindreårige, og åpenbart berusede. Ved slike brudd bør det resultere i inndragelser i en minimumsperiode. Minstekrav sikrer en forutsigbar minimumsreaksjon ved brudd, det vil både skjenkestedene selv, kontrollørene og kommunenes håndheving av alkoholoven kunne være tjent med på sikt. Så vil det kunne være opp til kommunene med en ytterligere differensiering i reaksjonsformer.

b) Felles krav til kompetanse

Det er viktig at kommunale kontrollører ikke bare har et klart mandat, men også kravene til grunnkompetanse bør være like over hele landet. Det bør defineres en nasjonal norm som kommunene bør stå ansvarlig for å følge opp i forhold til sine kontrollører, enten disse er egne eller eksterne.

c) Gebyrer

Gebyrene skal i utgangspunktet gjenspeile utgiftene til behandling av og kontroll med bevillingene, og beregnes i dag i forhold til forventet mengde omsatt alkoholholdig drikk. Likevel er det i dag økonomiske forhold som ligger til grunn for hvorfor enkelte kommuner oppgir og ikke kunne gjennomføre de lovpålagte kontrollene, samt eventuelt flere og bedre kontroller.

Alkoholavgiften bør være så stor at den i det minste dekker alle kostnader i forbindelse med lovpålagte kontroller og kompetansekrav. Det bør kunne legges opp til en valgfri lokal avgiftsinnkreving som minst dekker den enkelte kommunes forventede kostnader, spesielt om dette anslaget overstiger inntekter fra dagens gebyrutregning. Dette er også hovedregelen ved andre kommunale avgifter, som for eksempel vann- og kloakk.

Øvrige merknader til alkoholoven:

1 Hvem kontrollerer kontrolløren?

Fylkesmannen er i dag ankeinstans for skjenkenæringen når kommunene har gjort vedtak om reaksjoner ved brudd på alkoholoven. Men alkoholoven brytes også ved manglende oppfølging av kommunens lovpålagte kontrollvirksomhet. Hvor skal de henvende seg som for eksempel rammes av manglende eller ikke-eksisterende kontroll av skjenkenæringen lokalt? Bør ikke befolkningen generelt få være part i saken i sånne tilfeller?

Kommunene bør i denne sammenheng pålegges å avgi åpne rapporter om forvaltning av alkoholoven lokalt, herunder gi tilgang til kontrollørenes skjenkerapporter.

Fylkesmannen eller Sivilombudsmannen bør være aktuelle instanser for å få mandat til egeninitierte tilsyn av kommunenes oppfølging av alkoholoven.

Det Norske Totalavholdsselskap

Postadresse: Postboks 8885, Youngstorget, 0028 Oslo

2 Alkoholpolitiske eller ruspolitiske retningslinjer?

Forvaltning av alkoholloven må ses i sammenheng med øvrig lovgivning og tiltak på narkotikafronten. Det er gjerne i alkoholsituasjoner at utprøving av ulovlige rusmidler foregår samtidig, og forebyggingen må ses i sammenheng. Det bør ikke lenger kreves "alkoholpolitiske handlingsplaner" av kommunene, men "alkohol- og ruspolitiske handlingsplaner" – hvor hele rusforebyggingsfeltet ses i en sammenheng. Alkoholsituasjonen lokalt har tette koblinger til volds- og kriminalitetssituasjonen.

3 Nasjonal standard for skjenketetthet

Det bør vurderes å legge opp til en nasjonal standard for skjenketetthet. Politiet kan dokumentere at det gir uheldige negative utslag i voldsstatistikken når et større antall skjenkesteder samles på en plass. Dette er et hensyn som kommunene ikke ser ut til å ta tilstrekkelig alvorlig i bevillingspolitikken.

4 Reklame

Reklame for alkoholholdig drikk er forbudt. Da er det et paradoks at det er umulig å unngå høyprofilert "redaksjonell omtale" av ulike vin- og spritprodukter, med avbildning av produktene og tildeling av terningkast og lengre produktomtaler. Det bør etter vår mening gjøres en ny vurdering av om dette ikke kan karakteriseres som reklame. Ville vi forholdt oss like passive til en like fyldig omtale av sigarettmerker. Hvorfor er enhver avbildning av sigarettpakker forbudt, mens så ikke synes tilfelle når det gjelder alkohol?

5 Merking av alkoholemballasje

"Alkohol er det rusmiddelet som forårsaker mest sosiale og helsemessige skader"- som det framkommer i høringsnotatet. Det burde være en god grunn til å merke alkoholemballasjen på lik linje med merkingen av tobakksemballasje. Det ville kunne øke forbrukeres kunnskapsnivå om alkoholens skadevirkninger og minske tabuet knyttet til det å prate om det. Spesielt vil det kunne være viktig med informasjon rettet mot utsatte grupper som gravide.

Det Norske Totalavholdsselskap (DNT)

Harald Dyrkorn
Generalsekretær